

عنوان مقاله:

بررسی تجلی مساله ذات الهی و تنزیه و تشبیه از دیدگاه عرفان نظری در اشعار میرزا عبدالقادر بیدل

محل انتشار:

دومین همایش بین المللی شرق شناسی، مطالعات ایرانی و بیدل پژوهی (سال: 1395)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسنده:

مسعود صدقی - دانشیار عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد آبادان ایران

خلاصه مقاله:

تصوف اسلامی در شاخه عرفان نظری در سده هفتم هجری توسط محی الدین ابن عربی به انتظام نهایی دست یافت و آموزه های مکتب تصوف به ذروه ترقی رسید، به قسمی که بیشتر عرفای بعدی در حقیقت مفسر و شارح اندیشه های محوری ابنعربی بودند. میرزا بیدل عظیم آبادی که در ایران به دهلوی مشهور است از آرای عرفانی ابن عربی تاثیر فراوان پذیرفته است، به گونه ای که میتوان او را بقیه السیف شارحین ابنعربی دانست. بیدل علی رغم شهرت و محبوبیت فراوانی که بین فارسی زبانان شبه قاره و آسیای میانه دارد، در ایران به خوبی شناخته نیست. ابنعربی با تقسیم بندی ابتکاری از مراتب هستی، زمینه را برای اثبات نظریه وحدت وجود مهیا نمود. او با جداسازی مقام ذات به عنوان تنها وجود حقیقی، دیگر مراتب موجودات حتی دیگر وجوه الوهیت را مظهری از وجود مطلق دانست. مطابق این نظریه، مقام ذات در مجهولیت مطلق است که بکلی از دسترس شناسایی فیلسوف و حتی کشف و شهود عارف خارج است. ابنعربی با ابتکار جداسازی مقام ذات از دیگر مراتب الوهیت هم نظریه وحدت وجود را تثبیت نمود و هم برای مساله معرکه آرای تنزیه و تشبیه راه حلی ابتکاری ارائه نمود. به نظر او ذات الهی در مجهولیت و عزلت محض است بنابراین قابل اوصاف تشبیه ی نیست و به همین دلیل نیز از اوصاف تنزیه ی معرا است؛ اما دیگر وجوه الوهیت قابل تنزیه و یا تشبیه اند. بیدل نیز که به مدعای ما از مفسرین آرای عرفانی ابن عربی است، پیرو همین معنا در اثبات و تبیین اندیشه های ابن عربی کوشیده است. ما در این مقاله ابتدا آرای مکتب تصوف اسلامی را از دیدگاه عرفان نظری به بیان ابن عربی و شارحانش باز می گوئیم و سپس شواهدی از دفتر شعر بیدل در تبیین این مسایل می آوریم. این مقاله با دیدگاهی تطبیقی تاثیرپذیری بیدل را از ابن عربی در مساله تبیین مساله مجهولت ذات الهی و همچنین مساله تنزیه و تشبیه که ناظر به مساله مجهولیت ذات را بررسی مینماید

کلمات کلیدی:

تقسیم بندی وجود، مقام ذات، تنزیه و تشبیه، ابن عربی، بیدل

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/830333>

